

bio korak napred. Crkva i religiozna učenja prilagođivala su se općem društvenom i narodnom napretku. Ali otkinute od velike centralističke crkvene organizacije rimske, male provincijalne crkve protestantske nisu postale samostalne, autonomne, demokratske, kako su se nadali reformatori i Vlačić osobito, nego su došle sasvim u zavisnost od političkih vlasti, nastupilo je ono, čega se Vlačić bojao i protiv čega se borio. Reformatori su zamišljali novu crkvu po ugledu na stare prvobitne kršćanske crkve iz doba mučeništva. Vlačić bi bio najradije isključio iz crkve sve one koji su imali novaca, svakako bar plemstvo. Ali demokratizacija crkve u smislu zajednice jednakih siromaha, kakva je bila prva crkva, nije sada više bila moguća. Društvo je bilo suviše diferencirano, to je bilo srednjevjekovno feudalno društvo sa velikim brojem imućnih građana, i takvo društvo, hijerarhijski uređeno, nije moglo dozvoliti jednakost ni unutar crkve. Tako su teritorijalni gospodari uzeli crkvu kao stvar svoje nadležnosti i reformatori, među njima i Vlačić, morali su se boriti da dobiju pristanak feudalaca za svoje idejne stvari. Sa reformacijom je svuda dolazila usporedno i težnja za izjednačenjem društvenih razlika. Seljaštvo i siromašno svećenstvo su bili nosioci tih težnja i izražajni oblik su bile seljačke bune. Ako je trebalo obnoviti prvobitno kršćanstvo, nigdje nije bilo ljudi sa sličnim osjećanjima i sa sličnim društvenim položajem, koliko u seljaštvu. Seljaštvo se s pravom smatralo bliže prvim kršćanima, bliže Isusu, stolarevom sinu, nego što su to mogli biti bogati vojvode i knezovi. Seljačka buna u Engleskoj, Njemačkoj, Češkoj, pa i u Mađarskoj je protkana tim religioznim idejama jednakosti i prirodnoga prava. A uticaj reformacije na seljačku bunu u Hrvatskoj nije još uvijek istražen, premda je tog uticaja moralo biti. Možda je od nekog značaja i okolnost da je jedan od vođa bune Gregorić bio rodом iz Ribnjaka kod Met-